

TARYBOS REKOMENDACIJA**2015 m. liepos 14 d.****dėl 2015 m. Lenkijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2015 m. Lenkijos konvergencijos programos**

(2015/C 272/24)

EUROPOS SAJUNGOS TARYBA,

atsižvelgdama į Sutartį dėl Europos Sąjungos veikimo, ypač į jos 121 straipsnio 2 dalį ir 148 straipsnio 4 dalį,

atsižvelgdama į 1997 m. liepos 7 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1466/97 dėl biudžeto būklės priežiūros stiprinimo ir ekonominės politikos priežiūros bei koordinavimo ⁽¹⁾, ypač į jo 9 straipsnio 2 dalį,

atsižvelgdama į Europos Komisijos rekomendaciją,

atsižvelgdama į Europos Parlamento rezoliucijas,

atsižvelgdama į Europos Vadovų Tarybos išvadas,

atsižvelgdama į Užimtumo komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Socialinės apsaugos komiteto nuomonę,

atsižvelgdama į Ekonominės politikos komiteto nuomonę,

kadangi:

- (1) 2010 m. kovo 26 d. Europos Vadovų Taryba pritarė Komisijos pasiūlymui įgyvendinti naują augimo ir darbo vietų kūrimo strategiją „Europa 2020“, grindžiamą geresniu ekonominės politikos koordinavimu. Strategijoje daugiausia dėmesio skiriama toms svarbioms sritims, kuriose reikia imtis veiksmų, kad būtų stiprinamas Europos tvaraus augimo ir konkurencingumo potencialas;
- (2) remdamasi Komisijos pasiūlymais, 2015 m. liepos 14 d. Taryba priėmė rekomendaciją dėl valstybių narių ir Sąjungos ekonominės politikos bendrų gairių, o 2010 m. spalio 21 d. – sprendimą dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių ⁽²⁾. Abejos gairės kartu sudaro integruotas gaires, ir į jas valstybių narių buvo paprašyta atsižvelgti formuojant nacionalinę ekonominę ir užimtumo politiką;
- (3) 2014 m. liepos 8 d. Taryba priėmė rekomendaciją ⁽³⁾ dėl Lenkijos 2014 m. nacionalinės reformų programos ir pateikė nuomonę dėl atnaujintos 2014 m. Lenkijos konvergencijos programos;
- (4) 2014 m. lapkričio 28 d. Komisija priėmė metinę augimo apžvalgą, kuria pradedamas 2015 m. Europos ekonominės politikos koordinavimo semestras. Tą pačią dieną Komisija, remdamasi Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) Nr. 1176/2011 ⁽⁴⁾, priėmė išpėjimo mechanizmo ataskaitą, kurioje Lenkija nenurodyta kaip viena iš valstybių narių, dėl kurių bus rengiama nuodugni apžvalga;
- (5) 2014 m. gruodžio 18 d. Europos Vadovų Taryba patvirtino prioritetus, pagal kuriuos reikia skatinti investicijas, intensyviau vykdyti struktūrines reformas ir vykdyti atsakingą augimui palankų fiskalinį konsolidavimą;

⁽¹⁾ O L L 209, 1997 8 2, p. 1.⁽²⁾ Toliau taikomos pagal 2014 m. gegužės 6 d. Tarybos sprendimą 2014/322/ES dėl valstybių narių užimtumo politikos gairių 2014 m. (O L L 165, 2014 6 4, p. 49).⁽³⁾ 2014 m. liepos 8 d. Tarybos rekomendacija dėl 2014 m. Lenkijos nacionalinės reformų programos su Tarybos nuomone dėl 2014 m. Lenkijos konvergencijos programos (O L C 247, 2014 7 29, p. 97).⁽⁴⁾ 2011 m. lapkričio 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1176/2011 dėl makroekonominių disbalansų prevencijos ir naikavimo (O L L 306, 2011 11 23, p. 25).

- (6) 2015 m. vasario 26 d. Komisija paskelbė 2015 m. ataskaitą dėl Lenkijos. Joje įvertinama Lenkijos pažanga, padaryta įgyvendinant šaliai skirtas rekomendacijas, priimtas 2014 m. liepos 8 d.;
- (7) 2015 m. balandžio 29 d. Lenkija pateikė 2015 m. nacionalinę reformų programą, o 2015 m. balandžio 30 d. – 2015 m. konvergencijos programą. Siekiant atsižvelgti į abiejų programų tarpusavio sąsajas, jos vertintos vienu metu;
- (8) 2015 m. birželio mėn. nutraukus perviršinio deficito procedūrą⁽¹⁾, Lenkijai šiuo metu taikoma Stabilumo ir augimo pakto prevencinė dalis. Savo 2015 m. konvergencijos programoje Vyriausybė planuoja laipsniškai sumažinti nominalų deficitą nuo 3,2 % BVP iki 2,7 % BVP 2015 m. ir dar labiau jį mažinti iki 1,2 % BVP 2018 m. Remiantis Komisijos 2015 m. pavasario prognoze, galima laikyti, kad perviršinis deficitas buvo panaikintas jau 2014 m., tai yra metais anksčiau nei galutinis terminas, atsižvelgiant į tai, kad didesnis nei Sutartyje nustatyta 3 % BVP pamatinė vertė rodiklis paaiškinamas sisteminės pensijų reformos grynosiomis biudžeto išlaidomis. Pagal konvergencijos programą Vyriausybė planuoja iki 2019 m. pasiekti vidutinio laikotarpio tikslą – 1 % BVP struktūrinį deficitą. Valdžios sektoriaus skolos santykis su BVP 2015 m. pašoks iki 51,7 % BVP ir jį Vyriausybė planuoja sumažinti iki 49,1 % BVP 2018 m. Makroekonominis scenarijus, kuriuo grindžiamos šios biudžeto projekcijos, yra tikėtinas 2015 m. ir palankus 2016 m. Remiantis bendru vertinimu, prognozuojama, kad 2015 m. Lenkija užtikrins reikiamą koregavimą siekiant vidutinio laikotarpio tikslo, nes grynyųjų išlaidų augimas nesiekia išlaidų kriterijaus. Priemonės, kurias taikant būtų pasiekti planuojami deficito tikslai nuo 2016 m., nėra pakankamai tiksliai nurodytos. Atsižvelgiant į Komisijos 2015 m. pavasario prognozę, esama rizikos, kad 2016 m. bus kiek nukrypta nuo reikalaujamo koregavimo, nes struktūrinis koregavimas neatitinka reikalavimo. Todėl 2016 m. reikės papildomų priemonių. Remdamasi konvergencijos programos vertinimu ir atsižvelgdama į Komisijos 2015 m. pavasario prognozę, Taryba mano, kad, kaip tikimasi, Lenkija iš esmės laikysis Stabilumo ir augimo pakto nuostatų. Mokesťines pajamas būtų galima padidinti sumažinus šiuo metu pernelyg dažną lengvatinių PVM tarifų taikymą ir padidinus mokesčių administravimo veiksmingumą;
- (9) Lenkijos fiskalinei sistemai būtų naudinga, jeigu būtų sukurtas nepriklausomas organas (arba kaip savarankiška institucija, arba kaip organas jau egzistuojančioje institucijoje), atsakingas už fiskalinių taisyklių laikymosi *ex ante* ir *ex post* vertinimus, makroekonominių ir biudžetinių prognozių vertinimą ir ilgalaikio viešųjų finansų tvarumo tyrimą;
- (10) 2013 m. pabaigoje Lenkija panaikino 1999 m. sistemine pensijų reformą. Nors panaikinus 1999 m. sistemine pensijų reformą trumpuoju laikotarpiu kiek palengvinta biudžeto padėtis, tai nepagerina ilgalaikio viešųjų finansų tvarumo, kadangi trumpalaikę didesnių socialinių įmokų ir mažesnių palūkanų mokėjimų naudą panaikins didesnės būsimų pensijų išmokos pagal valstybinių pensijų sistemą. Apskritai, 1999 m. sisteminės pensijų reformos panaikinimas ilguoju laikotarpiu susijęs su tam tikra rizika viešiesiems Lenkijos finansams;
- (11) ūkininkams ir kalnakasiams taikomos socialinės apsaugos lengvatos toliau sudaro kliūtis profesiniam judumui ir turi svarbių padarinių viešiesiems finansams. Šios lengvatų sistemos sulauko darbuotojus nuo perėjimo į produktyvesnius sektorius, sukuria paslėptą nedarbą ir dėl mažų įmokų yra smarkiai subsidijuojamos mokesčių mokėtojų. 2014 m. Lenkijos žemės ūkio sektoriuje dirbo 11,5 % darbo jėgos, tai yra daugiau nei dvigubai, palyginti su ES vidurkiu, tačiau buvo sukurta tik 3,3 % nacionalinės bendrosios pridėtinės vertės. Valstybės subsidijos ūkininkų socialinės apsaugos sistemai sudaro beveik 1 % BVP, o kalnakasių pensijų sistemai – 0,5 % BVP. Įmokų ir išmokų ryšys yra silpnas ir įmokos daugiausia yra vienodo tarifo. Dideles pajamas gaunantys ūkininkai negali būti sistemingai pašalinami iš sistemos, todėl sudaromos galimybės piktnaudžiauti sistema. Ūkininkų pajamų registravimo ir vertinimo sistemos įdiegimas būtų būtinas pirmas žingsnis siekiant pertvarkyti ūkininkų socialinės apsaugos sistemą;
- (12) Lenkijos darbo rinka tebėra susiskaidžiusi. Laikinųjų darbo sutarčių naudojimo rodiklis yra didžiausias Sąjungoje, perėjimo nuo laikino prie nuolatinio užimtumo rodiklis yra mažas, o darbo užmokesčio skirtumas yra didžiausias Sąjungoje. Griežtos atleidimo nuostatos, ilgi teismo procesai ir kitos rūšies našta, skenkanti darbdaviams, juos skatina naudoti terminuotas sutartis ir nestandartines darbo sutartis. Be to, dėl suvokiamų didelių sąnaudų, susijusių su sutartimis, kurioms taikomas Darbo kodeksas, pernelyg dažnai naudojamos civilinės teisės reglamentuojamos sutartys (lenk. *umowy cywilnoprawne*), kurios yra patrauklios darbdaviams, nes susijusios su mažesnėmis socialinio draudimo įmokomis. Vis dėlto tai, kad didelę dalį sutarčių sudaro tokio tipo sutartys, t. y. susijusios su mažesnėmis įmokomis, gali sumažinti siūlomų užimtumo galimybių kokybę, visų pirma jauniems darbuotojams. Jaunimo nedarbas yra didelis, iš dalies dėl neatitikimo tarp kandidatų kvalifikacijos ir gebėjimų ir darbo rinkos poreikių. Todėl reikia toliau dėti pastangas siekiant pertvarkyti profesinio rengimo ir mokymo sistemą ir padidinti

(¹) 2015 m. birželio 19 d. Tarybos sprendimas (ES) 2015/1026, kuriuo panaikinamas Sprendimas 2009/589/EB dėl perviršinio deficito Lenkijoje (OL L 163, 2015 6 30, p. 37).

mažą dalyvavimo mokymosi visą gyvenimą programose lygį. Moterų dalyvavimo darbo rinkoje lygis tebėra žemas. Siekdama spręsti šią problemą, Lenkija pagerino ikimokyklinio ugdymo galimybes, bet vis dar yra tarp valstybių narių, kurių rezultatai, susiję su galimybėmis pasinaudoti ankstyvosios vaiko priežiūros paslaugomis, yra prasčiausi;

- (13) geležinkelių sektorius patiria sunkumų dėl didelių mokesčių už naudojimąsi keliais ir nepakankamo nacionalinio finansavimo. Projektų rengimo ir įgyvendinimo procedūros dažniausiai yra ilgos ir sudėtingos dėl reglamentavimo ir administracinės aplinkos. Nors neseniai padaryti teisės aktų pakeitimai gali turėti teigiamą poveikį geležinkelių transportui, jie veikiausiai neturės įtakos investicijų projektams, pradėtiems įgyvendinti 2007–2013 m. programavimo laikotarpiu. Vis dėlto 2014–2020 m. laikotarpiu numatoma gerokai padidinti Europos Sąjungos finansavimą geležinkelių sektoriui;
- (14) vykdam Europos semestrą, Komisija atliko išsamią Lenkijos ekonominės politikos analizę ir ją paskelbė 2015 m. šalies ataskaitoje. Ji taip pat įvertino konvergencijos programą ir nacionalinę reformų programą ir veiksmus, kurių imtasi atsižvelgiant į rekomendacijas, skirtas Lenkijai ankstesniais metais. Komisija įvertino ne tik jų svarbą tvariai fiskalinei ir socialinei bei ekonominei Lenkijos politikai, bet ir tai, kaip laikomasi ES taisyklių ir gairių, nes ES lygmens priemonėmis prisidedant prie būsimų nacionalinių sprendimų būtina stiprinti bendrą Sąjungos ekonomikos valdymą. Jos rekomendacijos atsižvelgiant į Europos semestrą pateiktos toliau išdėstytose 1–4 rekomendacijose;
- (15) atsižvelgdama į šį vertinimą, Taryba išnagrinėjo konvergencijos programą ir savo nuomonę ⁽¹⁾ visų pirma pateikė toliau išdėstytoje 1 rekomendacijoje;

REKOMENDUOJA Lenkijai 2016–2015 m. imtis šių veiksmų:

1. Panaikinus perviršinį deficitą užtikrinti 0,5 % BVP fiskalinį koregavimą siekiant vidutinio laikotarpio biudžeto tikslo 2015 m. ir 2016 m. Įsteigti nepriklausomą fiskalinę tarybą. Išplėsti mokesčių bazę, visų pirma apribojant plačios lengvatinių PVM tarifų sistemos naudojimą.
2. Pradėti ūkininkams ir kalnakasiams skirtos pensijų tvarkos derinimą su kitiems darbuotojams taikoma tvarka ir priimti laipsniško visiško suderinimo tvarkaraštį; įdiegti ūkininkų pajamų vertinimo ir registravimo sistemą.
3. Imtis priemonių siekiant sumažinti pernelyg dažną laikinųjų ir civilinės teisės reglamentuojamų sutarčių naudojimą darbo rinkoje.
4. Panaikinti kliūtis investuoti į geležinkelių projektus.

Priimta Briuselyje 2015 m. liepos 14 d.

Tarybos vardu

Pirmininkas

P. GRAMEGNA

⁽¹⁾ Pagal Reglamento (EB) Nr. 1466/97 9 straipsnio 2 dalį.